

זבחים טב-א

עניין: אפרו של יצחק

מהרש"א ח"א ברכות טב:

שהיה צדוד נתקיימה הצטחה זו וראה הקצ"ה ליעקב וינחס: **אפרו של יצחק בו.** היינו אפר אותו השה שצא תחת אפרו של יצחק כדכתיב [א] אלהים יראה לו השה או אפרו של יצחק לפי מחשבת אברהם כי צאמו גורן העלה אברהם את יצחק וכפירש"י צד"ה כי הוא מצואר שזכות העקידה נאמר לאברהם [א] כי נזק אצרכך וגו' וכחול אשר על שפת וגו' וימי דוד

יעב"ץ

אפרו של יצחק ראו. נ"צ ר"ל של עקדת יצחק שנעשה שם אפר ממערכת העלם והאש והאיל: (יעב"ץ)

שבלי הלקט שבולת יח

אתה ה' מגן אברהם. כשנעקד יצחק אבינו על גבי המזבח ונעשה דשן והיה אפרו מושלך על הר המורה¹²⁷ מיד הביא עליו הקב"ה טל והחיה אותו, לפיכך אמר דוד (תהלים קלג, ג) כטל חרמון שיוורד על הררי ציון וגו', כטל שהחיה בו יצחק אבינו, מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו ברוך אתה ה' מחיה המתים. כשבא יעקב

הגרי"ז פרשת וירא

ויעלחו לעולה תחת בנו (כב, יג) וברש"י, ומהו תחת בנו על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאילו היא עשויה בבני כאילו בני שחוט כאילו דמו זרוק כאילו בני מופשט כאילו הוא נקטר ונעשה דשן. וצ"ע איזו מין תפלה היא זו, והנה איתא בזבחים (סב ע"א) אלא מזבח מנא ידעי וכו' ור' יצחק נפתח אמר אפרו של יצחק ראו שמונח באותו מקום, וצ"ע מהיכן היה שם אפרו של יצחק הרי לא הוקרב כלל, ונראה דמוכרח מכאן דהקרבת האיל נחשבה כהקרבת יצחק עצמו ודיני ההקרבה של יצחק עברו אל האיל, ושפיר אמרו בגמ' שראו אפרו של יצחק, דבאמת היה נחשב הדבר כאילו יצחק עצמו הוקטר (*). וזהו הביאור תחת בנו דהיינו ממש כאילו הקריב את יצחק, וזהו ביאור התפילה יהי רצון כאילו היא עשויה בבני, דהקרבת האיל נחשבה כהקרבת יצחק עצמו, ודו"ק.

רמב"ן ויקרא א, ט

ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתורה בפיו כנגד הדבור, וישורף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה⁹² והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו כנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישורף גופו⁹³ לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה⁹⁴ וכופר הקרבן הזה⁹⁵, שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפשו⁹⁶, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו⁹⁷, והמנות⁹⁸ להחיות בהן מוריו⁹⁹ התורה שיתפללו עליהם¹⁰⁰, וקרבן התמיד, כעבור שלא ינצלו הרבים מחטא תמיד¹⁰¹. ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה¹⁰².

שפת אמת ויקרא תרמ"ג

בשם מו"ז ז"ל על המאמר בתנא דבי אליהו¹ ובמדרש² כל האומר פסוק (ויקרא א, יא) ושחט בו' צפונה לפני ה' הקב"ה זוכר לו עקידת יצחק דכתיב (שם ב) כי יקריב מבם בו' מן הבהמה בו' הבקר בו'. הענין הוא כי צריך להיות הרצון למסור נפשו לה'. רק ה' יתברך נותן להיות הבהמה תמורת האדם. וזה פעל יצחק אבינו במה שנעקד. והקב"ה קיבל שה חלופו. נמצא עיקר הקרבן הוא מן האדם עכ"ד ז"ל. וזה ענין הסמיכה בכל כח³. דבמחשבה ורצון הוא מוסר נפשו. רק שצריך להיות פעולה במעשה גם כן. וזה נעשה על ידי הבעלי חיים. אבל הפנימיות יש גם עתה. לכן

מאמרי פחד יצחק סוכות מאמר מד

ה. בעצם, נקודה זו היא המשמשת יסוד לכל עבודת הקרבנות. שהרי פירש לנו הרמב"ן⁷ את העבודה הנפשית של הקרבנות קרבנות שהיא בזה שהאדם יחשוב שהבהמה הזו הנקרבת היא נפש תחת נפש, בעוד שבאמת הוא עצמו היה צריך להיות מונח על המזבח, אלא שנתן הקב"ה אפשרות שתבוא תמורה וחליפה תחתיו בזו הבהמה הנקרבת. אבל מהו מובנם של דברים אלו? וכי יכול שיהיה ("שעפסעלע") להיות תחליף לאדם, וכי אפשר לכבש העולה כמה פרוטות להחשב תמורה לאדם? – אמנם אין הכי נמי. אלא שזהו מה שנשאר מהעקידה. הנכוונות למסירות נפש נחשבת ומתקבלת כמסירות נפש עצמה. דוקא ממה שלא יצאה הנכוונות של אברהם אבינו לפועל, נשארה לנו זכות העקידה לדורות. וכונה ונכוונות בדעת למסירות נפש מתקבלת כאילו האדם מסר עצמו בפועל ממש. ולו היתה יוצאת לפועל, לא היה נשרש כוח זה בלבבות כנסת ישראל. וצריכים אנו לדעת כי כאשר אנו מדברים על אברהם ויצחק, הכונה היא לנו, בשבילנו – מה היא השייכות שלהם אלינו. חלקם בגן-עדן אינו נוגע לנו. ואם היו מקבלים חלק יותר גדול בגן עדן עבור מעשה ממש של הקרבנות הבן, אין זה נוגע לנו. ולו היה המעשה יוצא לפועל, היתה ההשתייכות והפעולה בנפשות כנסת ישראל מסוג אחר לגמרי. כוח זה שהנכוונות תחשב למעשה ממש – היא היא הירושה מהעקידה. ועד כדי כך מגיעה ההתחשבות הזאת עד שבלשון חז"ל נאמר "אפרו של יצחק". והלא באמת אין כאן אלא אפרו של איל? אלא, שהם הם הדברים. עד כדי כך פעלה הנכוונות למסירות נפש עד שנקרא אפרו של איל אפרו של יצחק. ודבר זה נהוג בכל הדורות בעבודת קרבנות. והיינו שהמזבח בבית המקדש, מקום ההקברה, נבנה דוקא במקום העקידה של הקרבנות האיל תחת הבן.

פני דוד לחיד"א וירא אות כ'

ואפשר לרמוז והנה איל אח"ר גימ' יצחק עם הכולל דנשמת יצחק נכנסה באיל ונמצא שהוא יצחק וזהו והנה איל יצחק גימט' אח"ר:

ZHAK

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON